

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni, hajdu-böszörményi és székelyhid-kerületi „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
 Helyben és postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr., fél évre 5 frt 50 kr.
 Fél évre 5 — kr., egy évre 10 — kr.
 Előfizetési pénzt minden külföldi újságíró és szerkesztőnek barmintre küldendő.
Előfizetheti helyben:
 Telegr. K. Lajos könyvkereskedésében a szerkesztőségben. — Egyébütt a postahivataloknál.

Hírtőlét díj:
 Ötvenéves petitorát 5 kr.
 Nagybőrteljes, mint szintén több isbéli hírteljes, aká azokat a leg-
 elcsöbörzött.
 Bélyegdíj: minden beutazásért külön 80 kr.
 „Nyit-tér”-en megjelölt közlemény öt-hasasos sorra 15 kr.
 Nérvagy barmintelentl beküldött kár-
 tiratok nem vétnek tekintetbe. — Ugy-
 szintén káriratok sem adnak vizsg.

A választások végén.

I.
 Érköbölkn, aug. 16.
 A választások végén! Előbb is azon kezdjük, hogy még ilyen koncentrált ha-
 talom, ilyen iszonyatos mérvű, ily kínos
 vonaglás közt létre soha nem hozott
 itt a magyar földön.

Sem a tatár, sem a török dúlás
 nem fogta ennyire össze a gyepőt, —
 a kereszt háborúk is csak annyira bír-
 ták a világot megtanítani, hogy: nem jó
 ám az ur isten nevében mindent elkö-
 vetni; a török, a tatárpusztítás arra, —
 hogy az egyenlenség oly veszélyes
 mesterség, miből Mohács, és mit előbb
 kell vala említenünk — Sajó melletti
 dolgok is következhettek; az a király-
 futás, az a mocsárbaulás sem osztja
 aztán el a veszélyt, mert erre a vég-
 korból sem nemzet halálhozó átka, dög-
 vészes idők, országnagyk veszedelmé-
 és firkások tüvöltése és a koronákkal
 való labdázás is előjött!

Hiába kél aztán elő Béla király új
 hazát teremteni, s hiába vész el egy La-
 jos király feje. — Óh! akkor is csak
 szerencsétlenség marad a haza nyomora
 minden időben.

Gyászos idők voltak biz azok, ha-
 nem hát mégis csak beoltottak bennün-
 ket mindig, ha egy kissé vadulni vagy
 fogyni találtunk, és a história mutat ám
 fel honfiakat, a kik nemcsak a tart-
 ták borotválni, hanem mikor amonnan
 a Lajtha felől zörgötték a páncélos in-
 get, hát sasokostól együtt egy szétvá-
 gták, hogy még most is keresik a czof-
 lját, — de azért Magyarország mégis
 csak megmaradt Magyarországnak mindig.

És aztán — a történelem tanúsága
 szerint — nem azért állt már annyiszor
 közel korona és vérpád egymáshoz, mert
 a népek légedettsége gyakorlatilag
 constátálva volna, s nem azért kell sok-
 szor elveszni vagy menekülni, a legje-
 lesebb embereknek, hogy ezt a kor bar-
 súsága hozná magával, nem azért es-
 nek vissza nemzetek évtizedekkel, mert
 ellenállhatlan visszahatás adna az erős
 lükemet, nem azért van a történelem
 lapja sötétebbnél sötétebb folttokkal tele,
 mert ezt maga a történelem ok nélkül
 illesztette a kereteibe, — de legtöbbször
 azért, mert a szerencsétlen centralizáció
 mindent benyeli óhaját molochorka
 soha jól nem tartható.

És ha a monarchiaknak ez az örök-
 réme, különösen személyes érdekek,
 egyes családok hűsága, kasztkó ápolása
 a népek megnyomortására, — a mint-
 hogy ez másképp nem is szokott történni,
 hol a czim és kegyvadászat ágasbogas
 koronájának embertelen vadörjűségei
 titovir-zzák sárgábnál-sárgább feketére
 az istenadat szabad léget, — ha ez csak
 a fennebbi czéliből történik, biz ott a
 haza, a nép, a civilizáció érdeke, jól-
 léte rutul ki van jászva, legalább is el-
 odávza, s szerencse, ha végkép kiöve
 nincs.

Elhagyva a régi idők sajátságait s
 visszajöve a bennünket közelebről érítő
 kor jellemzésére, s különösen haszánk

jelen állapotára, — el kell ismernünk,
 hogy Bach és Smerling urak a közpon-
 tosítás bármely nagy alakjaként szeret-
 ték is magukat feltüntetni, még sem si-
 kériült nekik az ország közvéleményét
 annyira agyon centralizálni, mint a hogy
 jelenben van.

Mert hiába tagadnók, a megyék
 agyonnyomortása, ebből kifolyólag a vi-
 rilis had megteremtése, a kinevezettek
 szaporúsága, s általában az 1867-ki ki-
 egyezés következményei irták meg Ma-
 gyarország részére azon évkönyvet, mely-
 nek lapjait akármerre s bármédig for-
 gatjuk is, ott találjuk felírva a centrá-
 lizációt mindenütt, ezt tagadni nem
 lehet.

Mikor a nemzetellenes statuscsin,
 mikor az össznemzetiség ellen irányzott
 halálos döfés, mikor a parlament rend-
 des működéséből kiragsztani kedvet ér-
 zett politikai szemérmelenség, midőn a
 haza elévülhetlen ezredéves jogait pelen-
 gésre állítan akaró gázság, — és akkor,
 mikor mindezekért számot kell vala ad-
 ni mindazoknak, kik a nemzet testén
 rothadást idéztek elő, igenis, azon idő-
 ben, midőn a „mindent megnyertünk”
 politika emberei azt mondták: no, ha-
 mar az istenért, segítség! mert különben
 mi már úgy érezzük magunkat, mintha
 meg volnánk halva: kényelmes politikát
 üző emberek vették elő a vasvesszőt.

Ez a drótdarab pedig nem egyéb,
 mint a nemzet nyakára vetett politikai
 huroknak azon vége, melynél fogva a
 nemzet járszalagon vezetettük; és meg-
 van a szalagnak mind a két kemény
 vége, egyik a mindent megnyertünk-féle
 emberek, másik a jelenben működő is-
 tenségek markában, — így aztán akár-
 melyik végét rángatjuk is, csak a lesz
 a következés, ha a nemzet a nyakva-
 ból ki nem bontja magát, hogy ha még
 jelenben csak faldoklunk is, hát utóhátra
 nekünk ezen a járszalagon el kell
 vészünk.

És ha mindennek ilyenképen kell
 történni, hát meg fogja ezt előzni egy kis
 politikai türelmetlenség is.

Mert hiába, minden aktió reakció
 szül, s a mézes-mázos beszédekkel nem
 lehet soká takargatni a nemzeti sebet.

Kovács Gusztáv.

— Kinevezés. A kolozsvári színház vá-
 lasztmányának enkövé gr. Mikos János nevez-
 tetett ki.

— A keresk. ügyvérségben a vámerkezelt
 folyvást halgatja ki a szakértőket. De a né-
 zetek nyilvánosságra nem jutnak.

— Kassán tegnap kezdetett meg a tiszai
 ág. hitv. prot. egyházkerület közgyűlése, a mit
 Zsedényi nyitott meg. Kiemelt megnyitó be-
 szédében, hogy a mostani kormány nem fogja
 engedni, hogy a felekezeti iskolák eltipor-
 tásának. Zsedényi néptanítóképzésére a jövő
 évre ezer frtot ajánlott.

— Szolnok és Karczag nagy clientében
 állanak. Előbbi helyről ostromolják a kormányt,
 hogy ott hagyja meg a törvényt. Karc-
 czagról pedig köszönő küldöttség járt a kor-

mánynál, hogy ide csatolták a szolnoki tszék
 területét is.

— M-Szoboszló az a vakmerőséget
 tudadják velünk, hogy ifju H. Fekete Péter,
 a ki az ismeretes bünténe miatt hivatal-
 ból felfüggesztett, folyamodott visszahelyezé-
 séért. Hanem remélik a szoboszlaiak, hogy a
 Hajdukerületől elmozdításnak aranyos okait
 is felfedezik, ha talán korcsmai viselt dolgait
 elhalgatnák is.

A kik az inség elől menekülnek.

(Vége.)

De hát annyira számúve volna már a
 magyar nemzet kebléből, a haza e jelzett és
 más nagy horderejű ügyei szeretetének szent
 érzete, hogy hirirapóknak kellessék a honvé-
 delem mindennemű lobogóját kezeikbe ragadni
 és kitudomás szerint nagyon is szerény jö-
 vedelmekből félreket elszakítani, hogy utó-
 rók legyenek, vagy pedig legelőrevalóbb, leg-
 hazafisb indítványokkal ott rekedjenek az in-
 dítványi terén, az általános részvétele s ha-
 zafiatlanság gyilkos létezésé tudatának kina-
 tól téptve kebleikben!

Hol vagytok hazánknak duszadag — öt-
 ven, hatvan, sőt több ezer holddal rendel-
 kező urai, ti bárók, grófok és hercegek!?

Hol vagytok a római egyháznak temér-
 dek kincessel bíró főpapjai, hogy mint polgári
 a hazának és fölkeitei a vallásnak, kettős mér-
 tékek hozzátok meg tehetéseket szerint, ál-
 dozataitokat az istennek és a hazának!?

Mi, kicsiny halandók, mi, a megéltelessé-
 küzdő apró birtokosok, mi szőlünk és mi te-
 gyünk talán ti helyettesek is?!

Igen! mi szőlünk és teszünk is addig,
 míg szőlhatunk és tehetünk annyit, a menyit
 erősen korlátolt viszonyaink közt tenni bíruk.
 De tudjátok meg, hogy ha ki nem léptek a
 tepsedés romlott légű hajlékából, a minden te-
 kintben szenvedő hon védelmére, ha ki nem
 oltjátok a tüzet, mely oltárakon az önzés
 isteneké tiszteletére lobog, ezen vétkes sem-
 mittevétektől, büns mulasztásaitoktól e mos-
 tanság valódi nagy embereken szegény nem-
 zetnek, nem hálája — és fájdosajától
 könyei, de bizonyára mondom, átkai fognak
 titeket sirjátokba kísérni.

És a történelem kérelhetetlen muszája e
 kor eseményeit és fásult férfait minő betük-
 kel feekendni majd be? bármint hazudjon is a
 szemetlen hízelgő sirjátok márványai!

Ime! ha szettekinünk hazánknak, hány
 kisebb és nagyobb birtokon, munkásköz gyar-
 pátása szempontjából, hány „elyen találunk
 tő családokat tömegesen letelepítve, mintha
 székelyek nem is léteznének, a kikről valóban
 sokan eltörsodának, mert újabb nemzetemnek
 megvan az a beteges szokása, hogy tíz dadog
 a társaságban vadnyelven egy közéjük vető-
 dőt idegen kedvéért, ha szinte annak nyel-
 véből harmadél szótál többet nem tud is.

Az elmlített atyafiakrak, burgonyatellik-
 höz a votki szolgáltatván a levest, tessék el-
 hinni, hogy hosszú, felnyúlt, vékony állap-
 otkban, álmos, fakó mivoltuknál fogva, egy da-
 rab székely fiú, egész tömeget helyettesítenek
 munkájával. És mégis drága véreink, a szék-
 elyek kivándorlását szivarozva nézzük, hogy
 rohannak a kénszertől földözöttre Oláh-
 szágba, elkorcsosodni, eloláhosodni.

Fel nagy hazafák! kiknek az ég módot
 nyujtott nagy tettek vége vitelére, fel! hadd
 kövessék kicsinyben meg példátokat.

Előre derék hazafák! kik mikor szólanak
 alkalmatok nyit, mindig ajkaitokon hordótok
 hazánk szeretetének szent szavát; és előre!
 ti, elvetekezt is megsemmisülni kész, — nagy
 polgárok! itt vár az alkalom, a dicső alkalom
 reátok, mi, a sereg, léteiteket örömmel, hűen,
 és csüggedetlenül fogjuk követni.

Ne feledjük el halhatatlan Szécsenyink
 azon szavait: „Az apgyilkosnak is meg ke-

gyelmeznék, ha magyar, — oly kevesen va-
 gyunk.”

Mi távol állunk azon gondoltól, misze-
 rít a székely kivándorlás megakadályozásá-
 nak horderejéről hazánkra nézve, e lap szük
 keretében hosszas elmélkedéseket tartunk, —
 mert tudjuk, hogy mindazok, kik hírlapokat
 olvasnak, tudják, hogy e téren nem beszélni
 kell már, hanem cselekedni. Annak okáért, —
 minthogy ez égető kérdés minden zárt nézet-
 ken feláll, minden tekintetben átengedjük a
 kezdeményezés jogát első helyen Decreczen
 város tisztelt előjáróságának, kik nemcsak vá-
 rosunk, hanem széles körben, a vidék erélyes
 támogatására is számíthatnak. S ha, mit fel-
 sem lehet tenni, e részről semmisse történék,
 csak a gyarló feltevés megtörténe esetében
 éreznök magunkat indítatva, kilépni a kez-
 deményezés terére, s tenni annyit szellemi és
 anyagi tekintetben, mennyi tehetségeink felül-
 mulni nem fogja.

Tiszai Dániel.

A budapesti népszínház.

(P. N.) A népszínház dolga tegnap
 jelentékeny lépést tett előre. Ugyanis aláír-
 tott a szerződés a népszínművek átadásáról. A
 szerződés, melyet a tanukon kívül b. Podma-
 niczky F., Szízigeti E. és Rákosi J. irtak alá,
 mind ama jogokat, melyeken a nemz. színház
 az eredeti énekes színműveket bírta, egyelőre
 három évre ruházta át Rákosi Jenőre, a nép-
 színház igazgatójára f. e. október 15-től kezdve,
 még pedig olyformán, hogy abban az esetben,
 ha Blaháné is átiskéri repertoireját az új szin-
 házba, a nemzeti színház a kérdéses műveket
 többé elő sem adja, s az utolsó népszínmű elő-
 adás október 10-re esik. Ha ellenben Blaháné
 ki akarna szerződéses idejét, mely jövő évi á-
 prilis 1-ig tart, a nemzeti színháznál tölteni, ez
 esetben ez ideig meg a nemzeti színház is adna
 népszínműveket. Ha az alternatíva első része
 teljesül, akkor természetesen a függőben levő
 népszínmű pályázatot is átveszi a népszínház.
 Azok a népszínművek ellenben, melyek már a
 nemzeti színház által elfogadottak, de még
 elő nem adták, ugyancsak ez esetben szer-
 zésük rendelkezésére visszabocsájtanak. Ez a
 kérdés a szerződésnek nem pontja. Csak corol-
 láriuma. Pontja azonban a szerződésnek nem
 a kikötés, hogy Rákosi is a maga részéről
 mondjon le a tragédiák és magasabb vigá-
 tók adásáról. Fenntartotta magának a nem-
 zeti színház, hogy az első két év után 1876-
 felemondó joggal éhessen s így esetleg vissza-
 vehesse a Rákosiara ruházott jogokat. A szin-
 művek külső anyaga (könyvek, partitúrák stb.)
 a nemzeti színház tulajdonjogának fenntartása
 mellett át fog adni a népszínháznak. Azon-
 kívül ígéretet tett a nemzeti színház igazgató-
 sága, hogy ruha és díszletára nélkülözhető
 darabjait becsarón átadja Rákosi Jenőnek. —
 Mind Podmaniczky Frigyes, mind Szízigeti
 Ede, mint haláluk, igen előékenyen viselték
 magukat e dolog lebonyolításában, s mindent
 abból a helyes álláspontról ítétek meg, hogy
 a művészet ilyen „munkafosztása” a hazai
 színművészetnek és színírodalomnak csak hasz-
 nára lehet. A népszínház szerződésai a befeje-
 zés küszöbén állnak. Az alkudozások Blaháné
 és Rákosi közt tán ma vagy holnap kedvező
 eredményre fognak véget érni. Tanási nem
 lesz a népszínház tagja. Ót van hivatala pótolni
 Szabó Bandi, kinek Gündör Sándoról („Falu-
 rozsa”) érdekes összehasonlításokat irtak a
 debreczeni lapok a Tamásiéval, oly összeha-
 sonlításokat, melyek Tamásinak csak részben ad-
 tak előnyt. A nemzeti színház tagjai közül
 meg Vízváriyal van a népszínház igazgatósága
 alkúvában. Átszerződött már Vasvári, Kovacs
 F. e. jeles epizotista, a ki a „Ripacos Pista
 dolmányában” a cigány szerepében oly álta-
 lános tetszést aratott.

— A magyar fővárosból. Az angol
 kisasszonyok budapesti intézete egy szép nyá-
 ról vásárolt a tanítványok kedvéért. Morav-
 csek János lakatosmester a nagy keresztúton
 két ismeretlen férfi által megtámadott s több

ki még egészen, bizonyítja a következő kis
 történetek.
 Van a város két ellentett végén egy-egy
 solid üzletcske. Az üzletnek czége pedig „Tour
 et Retourfahrgarten, Verschleissbureau” —
 Ugyanis ezek az utasoktól, kik tour és
 retourkártyát váltottak, a retourkártyát meg-
 vessik, és azután csekély nyereséggel tovább
 adják. Ez a bureau. — Tehát e két férfi ur
 erényekben diszlo geschäftsmann, üzletieknek
 pangását egyik a másiknak tulajdonította. —
 Egy lakott a „Bellarmano” a másik a Páter-
 strasse” egyik zugutczájában.
 Egy szép reggel az utóbbi leleményes
 gondolatra jött. (Hiszen nem is cauda, egy sze-
 mélyben elnök, titkár, ügynök és reclam-kiosztó,
 csak leleményes-lehet!) S a következő tartalmú
 szines lapocskát nyomtatott: „Tour et retour-
 kártyák nem adnak többé el Bellarmano-utca 6.
 szám alatt hanem csakis Praterstrasse he-
 linge Krutzfah-utca Nr. 27. Est aztán boldog,
 boldogtalannak osztogatta az utcán. Vélletlenül
 nekem is jutottot egyf, nekem, ki a Bella-
 rikom is lakom, nekem, a ki má már ugyanott
 egy it tartalmazó reklámot kaptam: „T. und
 R. Karten werden nicht mehr Praterstrasse, hei-
 lige Krutzfah-utca Nr. 27, sondern nur einzig
 und allein Bellaria Nr. 6” verkauft. Mit der
 grössten Hochachtung Franz Podlitschek.
 Az egyik megtámadta a másikat, egyik
 „geschäftsmannt” a másikat. — Vélletlenül egy
 napon jött mindkettőnek a genialis ötlet.

A jelenlegi holidnyben csökis Strauss
 és Helmesberger hallatja magát az ismerete-
 sebb zeneuészek közul naponként az ugyne-
 vezett népkertben, mely ragyogó pompájával
 gyönyörű virággyarayal, százasod tölgyével a
 Margit-szigettel, amár nem minden tekintet-
 ben, vetekedhetik, de nagyon megközelelti azt.
 Nagyon disziti a kertés „Theusens templom”-a,
 melyben a világhírt Canovának szobra „Theusens
 küzvé a Minotaurussal” van felállítva és köz-
 szemlére kitéve.
 Azonkívül különféle szokásokat, melyek
 nek medreiben aranyhalacska! uszkalnak, mely-
 lek magára felszólón a nap sugaraiban meg-
 tűrve, zeneuésztény képeznek. Tehát itt jász-
 nek az említett művészek, kik télen-nyáron
 egyaránt, kizárólag csakis Bécs közönségét mel-
 lastaják. Strauss többnyire kifogyhatatlan újabb
 szerzeményeit mutatja be, Helmesberger qu-
 tett pedig az antioque zeneuésztények mű-
 remeiket örökíti meg ayirettjűjével. Mindkettő
 a-maga szakmájában a szó legrosszabb értel-
 mében művész. Strauss veszélyes játéka! fo-
 gott tegnap este, midőn utóéletlen Rákóczy-
 nak kezdte jászani. Tízlelet, becület mű-
 vészetnek, de csak nem ért a magyar zenéhez,
 olyan furegán „hangos”, az a „jodler”-forma
 hangos, hogy „hej de csak mindjárt is vissza-
 emlékeztem-reád, B a l a z s Kálmán!

HENRIK.

nek és így kerüljenek a hitelesítő
 által az illető előállító azon ve-
 ki ki magát, hogy gyártmánya nem
 a vizsgálati díj megfizetésére
 szorítottatik, igen tanácsos, ha az új
 nyelők és mérőeszközök készítésé-
 nek maguk győződnék meg a ké-
 yességéről és a mutakozó feltűnő
 g a hitelesítés előtt pótolják. E
 értékek, sulyok és mérőeszkö-
 zóival foglalkozóknak épen úgy kell
 a hitelesítő hivatalnak, ennél-
 késebbes számára hitelesítő fel-
 kel kell bírniök. Ezen hitelesítő
 a budapesti központi mérték-
 ottaságnál megszerezhetök. A nagy-
 magyar királyi földmívelés ipar és
 a miniszterium ugyanis az említett
 érték-hitelesítő bizottságnak meg-
 szerint a hitelesítő hivatalok szá-
 szerezvények az új mértékek, su-
 keszközök készítésével foglalkozó
 a következő árak mellett eladhasa:
 A hitelesítésre 1 darab méter-
 rab 10 centimeter tokban 49 frt.
 A mérték-hitelesítésre szükséges
 a hitelesítésre 35 att. 92 kr.
 A hitelesítésre való edények hite-
 lésére szükséges felszerelvények és pedg:
 10, 10 és 15 literes fadények hite-
 lésére szükséges felszerelvények 282 frt 90 kr.
 10 literes készítéshez szükséges
 frt 60 kr. Vegre megemlítetük,
 aki az új mértékek részre tárgya-
 világotlást nyerni óhajtaná, azzal
 edényei és iparkeszmái a legnagyobb
 szolgáland mindenkinek. Debreczen,
 22. évi. A kereskedelmi és iparkes-
 zési k. o. m. i. o. s. y. i. ure. elnök. —
 Tiszai Károly, m. titkár.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

ATMÁRI KÁROLY.
 Fomunkatárs:
 TISZAI DÁNIEL.

